

Мікробіологічні методи контролю якості вДФУ – минуле, сучасне і майбутнє

Жемерова Катерина
канд. фарм. наук

пров. наук. співробітник ДП «Фармакопейний Центр»
директор ТОВ «НЦРВ»

1990 год

Государственная ФАРМАКОПЕЯ СССР

11 издание, выпуск 2

Методы микробиологического контроля лекарственных средств

- **Испытание на стерильность**
  - методы мембранной фильтрации и прямого посева равнозначны
  - используемые среды - тиогликолевая среда и бульон Сабуро
- **Испытание на микробиологическую чистоту**
  - Отсутствуют требования по микробиологической чистоте для ГЛС и субстанций
  - используемые питательные среды – оригинальные, не описанные в других Фармакопеях
- **Определение антимикробной активности антибиотиков методом диффузии в агар**
  - Дизайн испытания – трехдозный или с построением стандартной кривой

1995 год

Изменение к статье ГФ 11, вып. 2

Методы микробиологического контроля лекарственных средств (РФ)

1998 год

Дополнение к статье ГФ 11, вып. 2

**Испытание на микробиологическую чистоту
(Украина)**

- Введены требования по микробиологической чистоте для ГЛС и субстанций
- Дополнительно описаны испытания на наличие *E. coli*, *Salmonella*, количественное определение бактерий семейства *Enterobacteriaceae*
- Описано применение метода мембранной фильтрации для испытания на отдельные виды микроорганизмов
- используемые питательные среды – оригинальные, не описанные в других Фармакопеях

2001 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання

2.6. Біологічні випробування

2.6.1. Стерильність

2.6.12. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (визначення загального числа життєздатних аеробних мікроорганізмів)

2.6.13. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (випробування на окремі види мікроорганізмів)

2.7. Біологічні методи кількісного визначення

2.7.2. Кількісне визначення антибіотиків мікробіологічним методом

2001 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання

5. Загальні тексти

5.1.1. Методи приготування стерильних продуктів

5.1.2. Біологічні індикатори стерилізації

5.1.3. Ефективність антимікробних консервантів

5.1.4. Мікробіологічна чистота лікарських засобів

2001 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання

2.6.1. Стерильність

- рекомендації щодо кількості зразка для проведення випробувань
- метод мембранної фільтрації має бути використаний у всіх випадках, коли природа лікарського засобу це дозволяє
- живильні середовища у відповідності до ЄФ 5 видання – тіогліколеве середовище, соєво-казеїновий бульйон
- умови випробування на стерильність – випробування проводять за асептичних умов, використовуючи, наприклад, ламінар-бокс класу А, розташований у чистому приміщенні класу В, або ізолятор
- змінений підхід до інтерпретації результатів випробування з урахування вимог до умов проведення випробування
- *Національна частина* - альтернативне середовище (бульйон Сабуро), альтернативні тест-мікроорганізми – у відповідності до вимог ГФ 11

2001 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання

2.6.12. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (визначення загального числа життєздатних аеробних мікроорганізмів)

2.6.13. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (випробування на окремі види мікроорганізмів)

- методи проведення випробування, перевірки придатності методик, перевірки ростових та селективних властивостей живильних середовищ у відповідності до ЄФ 5 видання
- живильні середовища у відповідності до ЄФ 5 видання
- інтерпретація результатів випробування:
якщо допустимі межі вмісту мікроорганізмів визначені в окремій статті, результати інтерпретують так:
 10^2 мікроорганізмів – максимально допустима межа: 5×10^2 і т.і.

2001 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання

2.6.12. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (визначення загального числа життєздатних аеробних мікроорганізмів)

2.6.13. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (випробування на окремі види мікроорганізмів)

Національна частина

- альтернативні живильні середовища у відповідності до ГФ 11
- альтернативні тест-мікроорганізми
- альтернативні методики випробування на окремі види мікроорганізмів (2.6.13)
- інтерпретація результатів випробування:
якщо допустимі межі вмісту мікроорганізмів визначені в окремій статті, результати інтерпретують так:
 10^2 мікроорганізмів – максимально допустима межа: 1×10^2 і т.і.

2001 рік

Державна Фармакопея України Перше видання

5.1.4. Мікробіологічна чистота лікарських засобів

- введено нормування мікробіологічної чистоти (стерильності) ГЛЗ та субстанцій відповідно до вимог ЄФ
- *національна частина* (альтернативна, у випадку, коли виробництво лікарського засобу не проводиться відповідно до вимог GMP)

2001 рік

**Державна Фармакопея України
Перше видання**

2.7.2. Кількісне визначення антибіотиків мікробіологічним методом

- метод дифузії та турбідиметричний метод відповідно до ЄФ
- дизайн тридозового випробування

Національна частина

- альтернативні умови випробування та робочі концентрації відповідно до ГФ 11
- альтернативні живильні середовища відповідно до ГФ 11
- альтернативні тест-мікроорганізми відповідно до ГФ 11

2004 рік

**Державна Фармакопея України
Перше видання, Доповнення 1**

2.6. Біологічні випробування

2.6.12. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (визначення загального числа життєздатних аеробних мікроорганізмів)

2.6.13. Випробування мікробіологічної чистоти нестерильних лікарських засобів (випробування на окремі види мікроорганізмів)

Редакційні зміни

5. Загальні тексти

5.1.5. Застосування концепції F_0 при паровій стерилізації водних лікарських засобів

2008 рік

**Державна Фармакопея України
Перше видання, Доповнення 2**

2.6. Біологічні випробування

2.6.1. Стерильність

Редакційні зміни

2011 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання, Доповнення 4

2.6. Біологічні випробування

2.6.1. Стерильність *(редакційні зміни, вилучене альтернативне середовище з національної частини)*

2.6.2. Мікобактерії

2.6.12. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів: визначення числа мікроорганізмів *(нова редакція)*

2.6.13. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів: випробування на окремі види мікроорганізмів *(нова редакція)*

2.6.31. Випробування мікробіологічної чистоти рослинних лікарських засобів для орального застосування

2.7. Біологічні методи кількісного визначення

2.7.2. Кількісне визначення антибіотиків мікробіологічним методом *(редакційні зміни)*

2011 рік

Державна Фармакопея України Перше видання, Доповнення 4

5.1 Загальні тексти з мікробіології

5.1.3. Ефективність антимікробних консервантів *(редакційні зміни)*

5.1.4. Мікробіологічна чистота лікарських засобів *(редакційні зміни відповідно до ЄФ, вилучено національну частину)*

5.1.5. Застосування концепції F_0 при паровій стерилізації водних лікарських засобів *(редакційні зміни)*

5.1.8. Мікробіологічна чистота рослинних лікарських засобів для орального застосування

5.1.9. Рекомендації щодо застосування випробування на стерильність

2011 рік

Державна Фармакопея України

Перше видання, Доповнення 4

**2.6.12. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів:
визначення числа мікроорганізмів**

**2.6.13. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів:
випробування на окремі види мікроорганізмів**

Нова редакція у відповідності з ЄФ 7 видання

- суттєві зміни у методології проведення перевірки придатності методик та контролю якості живильних середовищ

Національна частина

- не носить альтернативного характеру, містить уточнення та несуттєві доповнення тексту ЄФ

2015 рік
Державна Фармакопея України
Друге видання
2.6. Біологічні випробування

2.6.1. Стерильність

2.6.2. Мікобактерії

2.6.12. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів: визначення числа мікроорганізмів

2.6.13. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів: випробування на окремі види мікроорганізмів

2.6.31. Випробування мікробіологічної чистоти рослинних лікарських засобів для орального застосування та екстрактів, що використовують при їх виготовленні

2.7. Біологічні методи кількісного визначення

2.7.2. Кількісне визначення антибіотиків мікробіологічним методом

2015 рік

Державна Фармакопея України

Друге видання

5.1 Загальні тексти з мікробіології

5.1.1. Методи виробництва стерильних лікарських засобів

5.1.2. Біологічні індикатори стерилізації

5.1.3. Ефективність антимікробних консервантів

5.1.4. Мікробіологічна чистота нестерильних лікарських засобів та субстанцій для фармацевтичного застосування

5.1.5. Застосування концепції F_0 при паровій стерилізації водних лікарських засобів

5.1.6. Альтернативні методи мікробіологічного контролю якості

5.1.8. Мікробіологічна чистота готових рослинних лікарських засобів для орального застосування та екстрактів, що використовують для їх виготовлення

5.1.9. Рекомендації щодо застосування випробування на стерильність

Редакційні зміни

2018-2021 роки

Державна Фармакопея України

Друге видання, Доповнення 3, 4, 5

2.6. Біологічні випробування

2.6.36. Мікробіологічні випробування живих біотерапевтичних лікарських засобів: визначення числа забруднювальних мікроорганізмів (Доповнення 5)

2.6.38. Мікробіологічні випробування живих біотерапевтичних лікарських засобів: випробування на окремі види мікроорганізмів (Доповнення 5)

2.7. Біологічні методи кількісного визначення

2.7.2. Кількісне визначення антибіотиків мікробіологічним методом (Доповнення 5) – *вилучено національну частину*

ЗАГАЛЬНІ МОНОГРАФІЇ

Живі біотерапевтичні лікарські засоби для застосування людиною (Доповнення 5) (в т.ч. наведені критерії прийнятності мікробіологічної чистоти)

2018-2022 роки

Державна Фармакопея України

Друге видання, Доповнення

5.1 Загальні тексти з мікробіології

**5.1.3. Ефективність антимікробних консервантів
(Доповнення 3)**

**5.1.4. Мікробіологічна чистота нестерильних фармацевтичних препаратів та субстанцій для фармацевтичного застосування
(Доповнення 3, 4)**

5.1.8. Мікробіологічна чистота рослинних лікарських засобів для орального застосування та екстрактів, що використовують для їх виготовлення (Доповнення 3, 4)

В процесі підготовки

5.1.6. Альтернативні методи мікробіологічного контролю якості (нова редакція)

A top-down view of a petri dish containing a yellow agar medium. Three distinct bacterial colonies are visible: two large, circular, light blue-green colonies at the top and one smaller, circular, light blue-green colony at the bottom center. The colonies have a slightly granular or speckled appearance. The text "Дякую за увагу!" is overlaid in the center of the image.

Дякую за увагу!